

Bryssel 4.3.2019
COM(2019) 190 final

**KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

kiertotaloutta koskevan toimintasuunnitelman täytäntöönpano

{SWD(2019) 90 final}

1 JOHDANTO

Komissio hyväksyi joulukuussa 2015 kiertotaloutta koskevan toimintasuunnitelman¹, jonka tarkoituksena on edistää työllisyyttä, kasvua ja investointeja sekä kehittää hiilineutraali, resurssitehokas ja kilpailukykyinen talous. Toimintasuunnitelman 54 toimea on nyt saatu päätökseen tai niitä ollaan parhaillaan toteuttamassa, vaikka joissakin toimissa työ jatkuu vielä vuoden 2019 jälkeen.

EU:n kiertotalouden seurantakehys² osoittaa, että kiertotalouteen siirtyminen on parantanut EU:n mahdollisuuksia luoda uusia työpaikkoja. Kiertotalouden kannalta merkityksellisillä aloilla työskenteli vuonna 2016 yli neljä miljoonaa työntekijää³, mikä on 6 prosenttia enemmän kuin vuonna 2012. Tulevina vuosina on luotava vielä uusia työpaikkoja, jotta voidaan vastata täysin toimivista uusioraaka-aineiden markkinoista johtuvaan odotettuun kysyntään⁴.

Kiertotalous on myös tarjonnut uusia liiketoimintamahdollisuuksia, mahdollistanut uusia liiketoimintamalleja ja kehittänyt uusia markkinoita EU:n sisällä ja sen ulkopuolella. Kiertotalouteen liittyvien toimien, kuten korjauksen, uudelleenkäytön tai kierrätyksen, lisäarvo oli vuonna 2016 lähes 147 miljardia euroa, ja näihin toimiin investoitiin noin 17,5 miljardia euroa⁵.

Yhdyskuntajätteiden kierrätys lisääntyi Euroopassa vuosina 2008–2016, ja kierrätettyjen materiaalien osuus materiaalien kokonaiskysynnästä kasvaa jatkuvasti. Kierrätetyt materiaalit täyttävät kuitenkin keskimäärin vain alle 12 prosenttia materiaalien kysynnästä EU:ssa⁶. Tämä käy ilmi myös tuoreesta sidosryhmäraportista, jonka mukaan vain 9 prosenttia⁷ maailmantaloudesta toimisi täysin kiertotalouden periaatteiden mukaisesti, joten parannettavaa riittää monilla aloilla.

Komission vuonna 2018 esittämä EU:n **kiertotalouden seurantakehys** sisältää kymmenen keskeistä indikaattoria, jotka kattavat tuotteiden elinkaaren kaikki vaiheet sekä kilpailukykyä koskevia näkökohtia. Kaikki indikaattorit päivitetään säännöllisesti, ja ne ovat saatavilla kiertotaloutta käsittelevällä verkkosivustolla⁸.

Jotkin jäsenvaltiot ovat kehittäneet kiertotaloutta koskevia kansallisia lisäindikaattoreita täydentäen näin EU:n seurantakehysten tarjoamaa yleismallia. Euroopan parlamentti⁹, neuvosto¹⁰ ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitea¹¹ ovat myös tähdentäneet muiden indikaattoreiden merkitystä kiertotalouden puuttuvien osatekijöiden käsittelemiseksi, kuten materiaalivirtojen arvioimiseksi teollisessa symbioosissa ja luonnonpääoman selvittämiseksi.

Toimintasuunnitelmalla edistettiin ensimmäistä kertaa systeemistä lähestymistapaa kokonaisissa arvoketjuissa. Komissio on sen avulla valtavirtaistanut kiertotalouden

¹ KOM(2015) 614.

² COM(2018) 29 final.

³ https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=cei_cie010&language=en

⁴ Euroopan komissio, Impacts of circular economy policies on the labour market, huhtikuu 2018.

⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=cei_cie010&language=en

⁶ https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=cei_srm030&plugin=1

⁷ Circle Economy, The Circularity Gap Report, tammikuu 2018.

⁸ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/circular-economy>

⁹ Suullisesti vastattava kysymys O-000087/2018.

¹⁰ 10447/18 - Neuvoston päätelmät: Kiertotaloutta koskevan EU:n toimintasuunnitelman toteuttaminen.

¹¹ NAT/722-EESC-2018-00464.

periaatteita muovin tuotannossa ja kulutuksessa, vesihuollossa, elintarvikejärjestelmissä ja tiettyjen jätevirtojen hallinnassa. Tämä on ollut mahdollista jäsenvaltioiden, Euroopan parlamentin, elinkeinoelämän edustajien ja kansalaisten vankan tuen ja sitoutumisen ansiosta. Toimintasuunnitelma on myös osaltaan edistänyt kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman¹² toteuttamista.

Tässä kertomuksessa esitetään toimintasuunnitelman täytäntöönpanon tärkeimmät tulokset. Siinä hahmotellaan myös tulevia haasteita talouden muokkaamiseksi ja kilpailuetujen luomiseksi ja valmistellaan samalla ilmastoneutraalia taloutta, jossa luonnonvaroihin, makean veden varoihin ja ekosysteemeihin kohdistuu mahdollisimman vähän paineita. Kertomus on vastaus neuvoston pyyntöön¹³ toimittaa ”*vuosittain kirjallinen tilanneselvitys toimintasuunnitelman täytäntöönpanon edistymisestä*”. Saman pyynnön on esittänyt myös Euroopan parlamentti¹⁴. Kattava selvitys toimintasuunnitelman täytäntöönpanon tilanteesta esitetään liitteenä olevassa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa (SWD)¹⁵.

2 KIERTOTALOUDEN KEHITTÄMINEN

2.1 Kiertotalouden suunnittelu- ja tuotantoprosessit

Tuotteiden elinkaari alkaa suunnittelusta, ja jo suunnittelulla on varmistettava kiertotalouden näkökohtien huomioon ottaminen. Ekologista suunnittelua koskevan työsuunnitelman 2016–2019¹⁶ täytäntöönpanon avulla komissio on edistänyt edelleen **kiertotalouden mukaista tuotteiden suunnittelua** energiatehokkuustavoitteiden lisäksi.

- Monien tuotteiden ekologista suunnittelua ja energiamerkintöjä koskevat toimenpiteet sisältävät nykyisin sääntöjä materiaalitehokkuusvaatimuksista, muun muassa varaosien saatavuudesta, korjaamisen helppoudesta ja loppukäsittelyn edistämisestä.
- Komissio on antanut eurooppalaisille standardointiorganisaatioille¹⁷ tehtäväksi kehittää laaja-alaisia perusteita, joilla voidaan mitata tuotteiden kestävyttä, uudelleenkäytettävyyttä, korjattavuutta ja kierrätettävyyttä sekä tuotteisiin sisältyviä kriittisiä raaka-aineita. Näitä perusteita olisi sovellettava voimassa olevissa ja uusissa standardeissa.

Kun tuotteet ja palvelut suunnitellaan kiertotalouden periaatteiden mukaisesti, voidaan minimoida resurssien käyttö ja edistää myöhemmässä vaiheessa materiaalien uudelleenkäyttöä, talteenottoa ja kierrätettävyyttä. Resurssitehokkuus otetaan jo huomioon monilla EU:n politiikanaloilla: ekologista suunnittelua koskevan direktiivin ja energiamerkintöjä koskevan asetuksen lisäksi kyseisillä politiikanaloilla käytetään myös vapaaehtoisia välineitä, kuten EU-ympäristömerkkiä tai ympäristöä säästävien julkisten

¹² Esimerkiksi kestävän kehityksen tavoitteita 2 (edistämällä veden uudelleenkäyttöä ja orgaanisia lannoitteita, helpottamalla elintarvikkeiden lahjoittamista), 3 (puuttamalla mikromuoveihin), 8 ja 9 (edistämällä innovointia sekä työpaikkojen ja lisäarvon luomista), 12 (tukemalla jätteen syntymisen ehkäisemistä sekä jätteiden ja kemikaalien vastuullista hallintaa, puuttamalla elintarvikejätteeseen ja tukemalla ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja), 13 (hyödyntämällä materiaalitehokkuuden mahdollisuuksia vähentää hiilidioksidipäästöjä) ja 14 (toteuttamalla päättäväisiä toimia merien roskaantumisen torjumiseksi).

¹³ 10518/16 Kiertokuntoon – kiertotaloutta koskeva EU:n toimintasuunnitelma, 15159/17 Ekoinnovointi ja kiertotalouteen siirtyminen, 10447/18 Kiertotaloutta koskevan EU:n toimintasuunnitelman toteuttaminen.

¹⁴ <http://www.europarl.europa.eu/cmsdata/103519/06%2007%20-%2020Coordinators%20Results.pdf>

¹⁵ SWD(2019) 90

¹⁶ COM(2016) 773 final.

¹⁷ Kaksitoista yleistä standardia on tarkoitus julkaista maaliskuuhun 2020 mennessä.

hankintojen kriteereitä. Tämän kertomuksen yhteydessä julkaistussa, tuotteisiin liittyviä politiikkoja käsittelevässä komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa¹⁸ tarkastellaan vaihtoehtoja, joiden avulla voitaisiin tuoda paremmin esiin erilaiset EU:n tasolla käytössä olevat tuotepolitiikan välineet sekä niiden panos kiertotaloudessa. Tässä yhteydessä harkitaan energiaan liittyviin tuotteisiin onnistuneesti sovelletun ekosuunnittelupolitiikan laajentamista muihin kuin energiaan liittyviin tuoteryhmiin sekä tuen lisäämistä korjausalailla EU:ssa. Valmisteluasiakirjassa analysoidaan myös mahdollisuuksia muilla aloilla, kuten pakkaus-, tekstiili- ja huonekalualoilla. Parhaillaan tarkistetaan pakkauksiin sovellettavia olennaisia vaatimuksia, joilla pyritään parantamaan suunnittelua pakkausten uudelleenkäytön ja laadukkaan kierrätyksen varmistamiseksi.

Kiertotalous edellyttää myös teollisuusprosessien mukauttamista. Komissio on sisällyttänyt kiertotalouden näkökohtia (energian kulutus ja materiaalien käyttö, jätteen syntymisen ehkäiseminen, kierrätys ja vaarallisten kemikaalien määrän vähentäminen) erityisiin parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa koskeviin vertailuasiakirjoihin (BREF-asiakirjat)¹⁹ teollisuuden päästöistä annetun direktiivin²⁰ puitteissa ja on tehnyt niistä tällä tavoin vertailustandardeja, joita jäsenvaltiot käyttävät myöntäessään lupia teollisuuslaitoksille. Lisäksi ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmän (EMAS) toimivuustarkastuksen tulos vahvisti, että järjestelmällä voidaan parantaa organisaatioiden ympäristötehokkuutta.

Pienet ja keskisuuret yritykset (pk-yritykset) ovat avainasemassa kiertotalouteen siirtymisessä. Ne voivat saada Yritys-Eurooppa-verkostolta²¹ ja Euroopan resurssitehokkuuden tietokeskukselta²² neuvontaa resurssitehokkuutensa ja tuotantoprosessiensa parantamiseksi. Lisäksi komissio on perustanut innovatiivisia kehittyneitä valmistusteknologioita käsittelevän Euroopan laajuisen verkoston ja kehittää tietopohjaa huolta aiheuttavien vaarallisten aineiden korvaamiseksi. Pk-yritykset hyötyvät myös ympäristöteknologian todentamista koskevasta pilottiohjelmasta, jonka avulla teknologian kehittäjät voivat todentaa innovatiivisten teknologioiden suoritusväittämiä ja saada uskottavuutta uusilla markkinoilla.

2.2 Kuluttajien vaikutusmahdollisuuksien parantaminen

Siirtyminen kohti entistä vahvempaa kiertotaloutta edellyttää, että kansalaiset sitoutuvat aktiivisesti muuttamaan kulutustottumuksiaan. Tätä varten tuotteisiin liittyviä politiikkoja käsittelevässä valmisteluasiakirjassa esitetään strategista lähestymistapaa EU-ympäristömerkin tehokkuuden parantamiseksi, jotta voidaan tarjota kuluttajille tarkkaa ympäristötietoa toimivuustarkastuksen²³ suositusten mukaisesti. Siinä esitetään myös yksityiskohtainen arvio ympäristöjalanjälkeä koskevasta pilottivaiheesta.

Yritykset voivat komission kehittämien, tuotteiden ympäristöjalanjälkeen (Product Environmental Footprint, PEF) ja organisaation ympäristöjalanjälkeen (Organisation Environmental Footprint, OEF) perustuvien menetelmien avulla **tehdä ympäristöväittämiä, jotka ovat luotettavia, toistettavissa olevia ja vertailukelpoisia**. Menetelmien avulla voidaan yksilöidä ympäristön kannalta kriittiset pisteet sekä auttaa yrityksiä viherryttämään toimitusketjujaan ja ottamaan kestävyys ja kiertotalous paremmin huomioon. Kuluttajat

¹⁸ SWD(2019) 91

¹⁹ Jäteveden ja jätekaasun yhteiset käsittely- ja hallintajärjestelmät kemianteollisuudessa (6/2016), Siipikarjan tai sikojen tehokasvatuslaitokset (7/2017), Suuret polttolaitokset (7/2017), Suurivolyymisten orgaanisten kemikaalien tuotanto (12/2017) ja Jätteenkäsittely (8/2018).

²⁰ Direktiivi 2010/75/EU

²¹ <https://een.ec.europa.eu/>

²² www.resource-efficient.eu

²³ COM(2017) 355 final.

voivat myös tehdä perusteltuja valintoja luotettavien tietojen pohjalta.

Noin 300 yritystä 27:ltä eri alalta²⁴ ja yli 2 000 sidosryhmää työskenteli viiden vuoden ajan testatakseen näitä menetelmiä, joita ne pitävät elinkaariarvioinnin parhaimpana käytäntönä.

Tuotteiden kestävyyttä ja korjattavuutta koskevat tiedot²⁵ voivat myös muuttaa ostopäätöksiä niin, että tehdään kestävämpiä valintoja. Komissio kehittää tuotteiden korjattavuutta koskevan pisteytysjärjestelmän, joka perustuu energiamerkintöjä koskevan asetuksen puitteissa saatuihin myönteisiin kokemuksiin. Jotta voidaan suojella kuluttajia virheellisiltä tuotteilta, parhaillaan lainsäädäntömenettelyn loppuvaiheessa olevalla tavaroiden myyntisopimusten tiettyjä näkökohtia koskevalla ehdotuksella²⁶ pidennetään lisäksi käänteisen todistustaakan soveltamisen kesto, mikä auttaa kuluttajia soveltamaan oikeuksiaan koskevia oikeudellisia takeita²⁷.

Komissio on lisäksi ehdottanut virheellisiin ympäristöväittämiin ja tuotteiden ennen aikaista vanhenemista koskeviin käytäntöihin liittyvän kuluttajansuojan vahvistamista²⁸ niin, että parannetaan yksityishenkilöiden ja ryhmien mahdollisuuksia käyttää oikeussuojakeinoja sopimattomia kaupallisia menettelyjä vastaan²⁹. Näin täydennetään sopimattomista kaupallisista menettelyistä annetun direktiivin³⁰ soveltamista ja täytäntöönpanoa koskevissa tarkistetuissa ohjeissa annettuja tietoja.

Jotta hyödynnettäisiin viranomaisien mahdollisuuksia edistää kiertotalouden tuotteiden ja palveluiden markkinoita, komissio on hyväksynyt uusia ja tarkistettuja EU:n ympäristöä säästävien julkisten hankintojen kriteereitä, joihin sisältyy muun muassa kiertotalouden näkökohtia, ja se on kannustanut niiden käyttöönottoa opaskirjoilla³¹ ja koulutustilaisuuksilla. Komissio toimii esimerkkinä omissa hankinnoissaan. Komission yksiköt Brysselissä ovat noudattaneet ympäristöä säästävien julkisten hankintojen kriteereitä 93 prosentissa kaikista sellaisista sopimuksista, joiden arvo on yli 60 000 euroa.³²

2.3 Jätteestä resurssiksi

Varmat ja tehokkaat jätehuoltojärjestelmät ovat olennainen osa kiertotaloutta. **Jätepolitiikan tarkistettu lainsäädäntökehys**³³ tuli voimaan heinäkuussa 2018 unionin jätehuoltojärjestelmien uudenaikaistamiseksi ja eurooppalaisen mallin lujittamiseksi yhtenä maailman tehokkaimmista malleista. Siihen sisältyy muun muassa

- uusia kunnianhimoisia mutta silti realistisia kierrätysasteita³⁴

²⁴ Ne edustavat noin kahta kolmasosaa Euroopan markkinoista kulutuksen perusteella.

²⁵ Euroopan komissio, *Behavioural Study on Consumers' Engagement in the Circular Economy*, lokakuu 2018.

²⁶ COM(2017) 637 – 2015/0288 (COD). Poliittiseen yhteisymmärrykseen päästiin 29. tammikuuta 2019. http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-19-742_en.htm

²⁷ Alkuperäinen ehdotus esitettiin joulukuussa 2015, ja sitä muutettiin vuonna 2017 sen soveltamisalan laajentamiseksi koskemaan verkon ulkopuolella tapahtuvaa myyntiä.

²⁸ Lisätietoja tuotteiden ennen aikaista vanhenemista koskevasta käytännöstä sekä siitä, miten niihin pitäisi puuttua, kerätään Horisontti 2020 -ohjelman puitteissa nelivuotisessa riippumattomassa testiohjelmassa, joka toimii vuoteen 2023 saakka.

²⁹ Kuluttajansuojayhteistyöstä annetun asetuksen tarkistaminen ja kuluttajien vahvempaan asemaan liittyvät säädösehdotukset.

³⁰ Direktiivi 2005/29/EY.

³¹ http://ec.europa.eu/environment/gpp/pubs_en.htm

³² http://ec.europa.eu/environment/emas/pdf/other/2018%2012%2007_ES%202018_Consolidated%20Volume.pdf

³³ Direktiivi 2008/98/EY jätteistä, direktiivi 1999/31/EY kaatopaikoista, direktiivi 94/62/EY pakkauksista ja pakkausjätteistä, direktiivi 2000/53/EY romuajoneuvoista, direktiivi 2006/66/EY paristoista ja akuista sekä käytetyistä paristoista ja akuista, direktiivi 2012/19/EY sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta (EUVL L 150, 14.6.2018, s. 93, 100, 109 ja 141).

³⁴ Tarkistetussa jätelainsäädännössä vaaditaan, että vuoteen 2030 mennessä 70 prosenttia kaikista pakkausjätteistä ja vuoteen 2035 mennessä 65 prosenttia yhdyskuntajätteistä kierrätetään ja että samalla kaatopaikalle sijoitettujen

- yksinkertaistettuja ja yhdenmukaistettuja määritelmiä ja laskentamenetelmiä sekä kierrätettyjen materiaalien ja sivutuotteiden selkeämpi oikeudellinen asema
- erilliskeräystä koskevia tiukennettuja sääntöjä ja uusia velvoitteita (bio- ja tekstiilijäte, kotitalouksien vaarallinen jäte sekä rakennus- ja purkujäte)
- laajennetun tuottajan vastuun vähimmäisvaatimukset
- jätteen synnyn ehkäisemistä ja jätehuoltoa koskevia tiukennettuja toimenpiteitä, jotka koskevat muun muassa merien roskaantumista, elintarvikejätteitä ja kriittisiä raaka-aineita sisältäviä tuotteita.

Komissio tukee jätelainsäädännön³⁵ täytäntöönpanoa ja osallistuu siihen yhdessä jäsenvaltioiden kanssa, jotta voidaan parantaa kiertotalouden tarjoamien mahdollisuuksien näkyvyyttä ja ymmärtämistä sellaisissa jäsenvaltioissa, joille kierrätystavoitteiden saavuttaminen aiheuttaa suurimpia haasteita. Komission jäsenten johtamilla kohdennetuilla maakohtaisilla vierailuilla eri jäsenvaltioista peräisin olevat asiantuntijat jakavat kokemuksia ja neuvoja siitä, miten jätepolitiikan tavoitteet voidaan parhaiten saavuttaa.

Komissio on selkeyttänyt erilaisten jätteestä energiaa -prosessien³⁶ suhdetta ja merkitystä, jotta arvokkaita resursseja ei menetettäisi tarpeettomasti polttamalla tai sijoittamalla niitä kaatopaikoille. Jäsenvaltioita on lisäksi kannustettu yksilöimään energiaa ja materiaaleja tehokkaasti käyttäviä talteenottoteknologioita, jotta hyödynnetään tehokkaammin taloudellisia välineitä ja parannetaan suunnittelua polton ylikapasiteetin ehkäisemiseksi.

Ympäristön kannalta järkevä jätehuolto EU:ssa ja sen ulkopuolella on avainasemassa, kun pyritään vahvistamaan kiertotaloutta. Jätehuoltoalan toimijat ja tulliviranomaiset ovat hyötäneet EU:n tullikodeksin³⁷ selkeyttämisestä, koska jätevirtoja on nyt helpompi yksilöidä. Organisaatioiden välisen tiedonsiirron paraneminen on myös edistänyt jätteiden siirrosta annetun asetuksen³⁸ parempaa täytäntöönpanoa. Lopuksi ehdotetut velvoitteet, joiden mukaan EU:n satamissa käyvien alusten jätteet on kerättävä erikseen, edistävät parempaa jätehuoltoa³⁹.

2.4 Talteenotettujen materiaalien kierto kuntoon

Uudella **lannoitevalmisteista annetulla asetuksella**⁴⁰ otetaan käyttöön yhdenmukaistettuja sääntöjä, jotka koskevat uusioraaka-aineista, kuten maatalouden sivutuotteista ja hyödynnetystä biojätteestä, valmistettuja orgaanisia lannoitteita. Uusi asetus

- vähentää huomattavasti yhä kestävämpien kiertotalouden mukaisten tuotteiden merkittäviä markkinoille pääsyn esteitä
- sisältää uusia raja-arvoja kaikkien, myös ensiöraaka-aineista valmistettujen, lannoitteiden sisältämille vaarallisille aineille ja alentaa näin sellaisten materiaali kiertojen riskiä, jotka sisältävät hälyttäviä määriä tiettyjä myrkyllisiä aineita

yhdyskuntajätteiden määrä vähennetään 10 prosenttiin. Kreikalle, Kroatialle, Kyprokselle, Latvialle, Liettualle, Unkarille, Maltalle, Romanianle, Slovakialle ja Bulgarialle myönnetään määräaikaan viiden vuoden pidennys.

³⁵ Varhaisvaroituskertomus, COM(2018) 656 final.

³⁶ Energian hyödyntäminen kiertotaloudessa, COM(2017) 34 final.

³⁷ Asetus 952/2013.

³⁸ Asetus 1013/2006.

³⁹ COM(2018) 033 – 2018/012 (COD). Poliittiseen yhteisymmärrykseen päästiin 12. joulukuuta 2018. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6867_en.htm

⁴⁰ COM(2016) 157 – 2016/0084 (COD). Poliittiseen yhteisymmärrykseen päästiin 12. joulukuuta 2018. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6161_en.htm

- sisältää jätteeksi luokittelun päättymisen kriteereitä ja edistää siten kemikaali-, tuote- ja jätelainsäädännön rajapinnan moitteetonta toimintaa sekä parantaa sijoittajien oikeusvarmuutta.

Kiertotaloutta koskevan toimintasuunnitelman tavoitteisiin kuuluu uusioraaka-aineiden käytön edistäminen. Tämä edellyttää markkinatoimijoiden keskeisten haasteiden ymmärtämistä, ja sen olisi perustuttava vahvoihin ja tehokkaisiin sisämarkkinoihin⁴¹. Vuonna 2017 alulle pannussa raaka-aineita koskevassa tietojärjestelmässä⁴² yksilöidään strategisten teollisuudenalojen tietotarpeita kiinnittäen huomiota erityisesti asiaankuuluvien materiaalien kierrätyksen seurantaan ja tietojen saatavuuteen keskeisillä aloilla⁴³.

Kemikaali-, tuote- ja jätelainsäädännön rajapintaa käsittelevä tiedonanto⁴⁴ käynnisti laajan keskustelun siitä, millä tavoin uusioraaka-aineiden turvallisen käytön neljä keskeistä estettä olisi poistettava. Kuulemisen tulosten alustava analyysi⁴⁵ vahvistaa, että sidosryhmät ovat yleensä ottaen yhtä mieltä yksilöityjen aiheiden merkityksestä. Se osoittaa, että sidosryhmät tukevat voimakkaasti aineiden jäljitettävyyden ja tiedonkulun parantamista, muiden toimenpiteiden parempaa soveltamista ja käyttöä tasapuolisten toimintaedellytysten varmistamiseksi EU:n ja EU:n ulkopuolisten toimijoiden välillä sekä jätteeksi luokittelun päättymistä koskevien kriteerien parempaa yhdenmukaistamista ja vastavuoroista tunnustamista. Ne tukevat myös kiertotalouden näkökohtien vahvistamista eri välineissä, kuten ekosuunnitteludirektiivissä. Lisäksi on käynnistetty kolme rajapinnan eri näkökohtia käsittelevää tutkimusta, joista saadaan merkityksellistä lisätietoa vuonna 2019 ja vuoden 2020 alussa.

On olennaisen tärkeää saada tietoa vaarallisten aineiden esiintymisestä ja koostumuksesta jätevirroissa, kun parannetaan jätteiden talteenottoa helpottavia purkamis- ja puhdistamistekniikoita. Euroopan kemikaalivirasto perustaa tietokannan, jonka tarkoituksena kerätä tietoa huolta aiheuttavista aineista tuotteissa ja jätteeksi tulevista tuotteissa, sekä parantaa niitä koskevaa tietämystä. Lisäksi kierrättäjille tietoa jakava EU:n foorumi⁴⁶ kerää ja jakaa tietoa siitä, miten unionin markkinoille ensimmäistä kertaa saatettuja laitteita käsitellään ja valmistellaan uudelleenkäyttöä varten.

Jätteiden koostumusta koskevaa tietoa voidaan käyttää myös kriittisten raaka-aineiden tehokkaan talteenoton mahdollistamiseksi. Komission kertomuksessa *Critical Raw Materials and the Circular Economy*⁴⁷ määritetään keskeisiä toimia, jotka ovat välttämättömiä tällaisten potentiaalisten etujen hyödyntämiseksi: keskeisten osien talteenotto käyttöään lopussa, kaivosjätteitä koskevien tietojen hallinnan tehostaminen ja rahoituksen hankkiminen. Kertomus osoittaa kuitenkin myös, että kierrätystä voidaan edelleen tehostaa huomattavasti ja varmistaa, että kriittiset raaka-aineet pysyvät Euroopassa.

Lisätäkseen osaltaan luottamusta uusioraaka-aineisiin komissio on käynnistänyt yhdessä eurooppalaisten standardointiorganisaatioiden kanssa standardointimenettelyn, ja ensimmäisenä analysoidaan kattavasti kaikki asiaan liittyvät standardointitoimet. Standardointiorganisaatiot suunnittelevat myös mahdollisia standardeja käytetyistä akuista,

⁴¹ COM(2018) 772.

⁴² <http://rmis.jrc.ec.europa.eu/>

⁴³ <http://rmis.jrc.ec.europa.eu/?page=contributions-of-h2020-projects-236032>

⁴⁴ COM(2018) 32.

⁴⁵ Julkinen kuuleminen päättyi lokakuussa 2018, ja siihen saatiin 460 vastausta. Yhteenvedoraportti kuulemisen tuloksista julkaistaan vuoden 2019 alkupuolella.

⁴⁶ <https://i4r-platform.eu/>

⁴⁷ SWD(2018) 36 final.

sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta ja muista monimutkaisista käytöstä poistetuista tuotteista saatavien kriittisten raaka-aineiden laadukasta ja materiaaleja tehokkaasti hyödyntävää kierrätystä varten.

Toimintasuunnitelmalla pyritään myös edistämään uudelleenkäytettävän veden markkinoita ja torjumaan näin veden niukkuutta kaikkialla EU:ssa. Komissio ehdotti asiaa koskevaa lainsäädäntöä, jossa asetetaan vähimmäisvaatimuksia veden uudelleenkäytölle viljelysten kastelussa⁴⁸. Veden uudelleenkäyttöä koskevat käytännöt sisällytetään lisäksi vesialan suunnitteluun ja hallintaan⁴⁹ tai otetaan huomioon asiaa koskevien BREF-asiakirjojen tarkastelussa.

2.5 Systeminen lähestymistapa: EU:n strategia muoveista kiertotaloudessa

EU:n strategia muoveista kiertotaloudessa⁵⁰ on ensimmäinen EU:n laajuinen poliittinen toimintakehys, jossa noudatetaan **materiaalikohtaista elinkaariajattelua** kiertotalouden mukaisen suunnittelun, käytön, uudelleenkäytön ja kierrätyksen sisällyttämiseksi muovin arvoketjuihin. Se toimii sellaisenaan toiminnan katalysaattorina. Strategiassa esitetään selkeä visio ja EU:n tason määrällisiä tavoitteita, jotta muun muassa kaikki EU:n markkinoille saatetut muovipakkaukset ovat uudelleenkäytettäviä tai kierrätettäviä vuoteen 2030 mennessä.

Strategiassa myös määritetään keskeisiä toimia, jotka **mahdollistavat useiden sidosryhmien osallistumisen** ja yhteistyön arvoketjussa. Esimerkiksi komission sidosryhmille esittämä kehoitus antaa vapaaehtoisia lupauksia kannusti voimakkaasti teollisuutta edistämään kierrätettyjen muovien käyttöä tuotteissa. Kuten liitteenä olevassa, näitä lupauksia arvioivassa asiakirjassa⁵¹ kuitenkin todetaan, toimia on vielä lisättävä, jotta voidaan saavuttaa strategiassa esitetty tavoite, jonka mukaan on varmistettava, että 10 miljoonaa tonnia kierrätettyjä muoveja päätyy uusiin tuotteisiin vuoteen 2025 mennessä. Vaikka muovin toimittajilta saadut lupaukset takaavat tämän tavoitteen saavuttamisen, jos lupaukset lunastetaan odotetusti, kierrätetyn muovin kysyntä on teollisuuden lupausten perusteella noin 6,2 miljoonaa tonnia vuodessa vuoteen 2025 mennessä. Hiljattain perustettu Circular Plastics Alliance -foorumi⁵² helpottaa yritysten jatkotoimia, joilla tätä epätasapainoa korjataan, sekä auttaa edellä mainitun tavoitteen saavuttamisessa tukien samalla tämän strategian tavoitetta parantaa muovin kierrätyksen laatua ja kannattavuutta Euroopassa.

Tärkeitä välitavoitteita on jo saavutettu muovin kierrätyksen laadun parantamiseksi. Tällaisia ovat muun muassa muovipakkausten uusi 55 prosentin kierrätystavoite vuodelle 2030, erilliskeräysvelvoitteet sekä laajennetun tuottajavastuun järjestelmiin tehdyt parannukset. Viimeksi mainittujen parannusten odotetaan helpottavan kierrätysnäkökohdat huomioon ottavaa suunnittelua mukauttamalla tuottajilta perittäviä maksuja ympäristönäkökohtien perusteella. Vuoden 2020 lopussa toteutettavaksi suunniteltu olennaisten pakkausvaatimusten tarkistus tuo mukanaan lisäparannuksia.

Strategia luo **synergiaa taloudellisten ja ympäristöön liittyvien tavoitteiden välille**. Mikromuovisaasteen mahdollisesti aiheuttamia terveys- ja ympäristöriskejä koskevien todisteiden nojalla on perusteltua rajoittaa tarkoituksellisesti lisättyjen mikromuovien käyttöä ja kerätä tietoa mittauksista ja merkinnöistä tapauksissa, joissa mikromuovia on vapautunut tahattomasti. Komissio on myös sitoutunut kehittämään muovien biohajoavuutta koskevia

⁴⁸ COM(2018) 337 final 2018/0169 (COD)

⁴⁹ http://ec.europa.eu/environment/water/pdf/Guidelines_on_water_reuse.pdf

⁵⁰ COM(2018) 28.

⁵¹ SWD (2019) 92

⁵² http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6728_en.htm

puitteita, jotta tämäntyyppisten muovituotteiden kehittämistä ja käyttöä kannustetaan vain silloin, kun se on ympäristölle suotuisaa eikä vaikuta jätehuoltojärjestelmiin tai vaaranna elintarviketurvallisuutta. Tässä yhteydessä toimiin sisältyy muun muassa tietojen toimittaminen siitä, miten tällaisia tuotteita käsitellään käyttöään päätyttyä (esimerkiksi kotona kompostoitavien muovisten kantokassien merkinnät). Hiljattain julkaistussa muovien kiertotaloutta koskevassa kertomuksessa⁵³ tarkastellaan myös muita politiikkojen synergiavaikutuksia, erityisesti yhdessä tutkimustarpeiden kanssa.

Strategia **kannustaa muutokseen yli Euroopan rajojen**. EU:n johtoasema kahden- ja monenvälisillä foorumeilla on kannustanut jatkamaan esimerkillisten toimien, erityisesti kertakäyttömuoveja käsittelevien toimien, pohjalta muoviin liittyvää kansainvälistä toimintaa, kuten muun muassa YK:n ympäristöohjelman Global Plastics Platform -aloite ja tuleva Baselin yleissopimuksen yhteydessä muovijätteitä käsittelevä kansainvälinen kumppanuus osoittavat. Samaan aikaan EU tukee kehitysmaita niiden pyrkiessä torjumaan muovijätteitä.

Kertakäyttöisiä muovituotteita ja kalastusvälineitä koskevat säännöt⁵⁴, joita sovelletaan kymmeneen yleisimpään EU:n rannoilta löytyvään tuotteeseen, samoin kuin **satamien vastaanottolaitteita** koskevien ehdotusten ja **kalastuksenvalvontaa** koskevien komission ehdotusten⁵⁵ ansiosta EU on noussut eturintamaan pyrittäessä torjumaan maailmanlaajuisesti merien roskaantumista, joka on yksi EU:n kansalaisten suurimmista muovijätteisiin liittyvistä huolenaiheista. Nämä säännöt tarjoavat EU:n yrityksille mahdollisuuksia tuotteiden, materiaalien, teknologioiden ja liiketoimintamallien innovointiin ottaen huomioon kuluttajien käyttäytymisen sekä saatavilla olevat vaihtoehdot.

Näihin räätälöityihin toimenpidekokonaisuuksiin, joiden lainsäädäntömenettelyt ovat loppusuoralla, kuuluvat

- Kertakäyttöisiä muovituotteita koskeva kiello⁵⁶ ja oxo-hajoavaa muovia koskeva kiello.
- Muovista valmistettujen elintarvikepakkausten ja juomakuppien kulutusta vähentävät toimenpiteet sekä tiettyjen tuotteiden⁵⁷ erityismerkinnät ja varoituslipukkeet.
- Tavoite sisällyttää juomapulloihin 30 prosenttia kierrätettyä muovia vuodesta 2030 alkaen ja PET-pulloihin 25 prosenttia vuodesta 2025 alkaen, muovipullojen 90 prosentin erilliskeräystavoite vuoteen 2029 mennessä sekä suunnitteluvaatimusten käyttöönotto korkkien kiinnittämiseksi pulloihin.
- Laajennetun tuottajavastuun järjestelmät, jotka kattavat roskien puhdistuskustannukset ja joita sovelletaan sellaisiin tuotteisiin, kuten tupakantumpit ja kalastusvälineet.
- Aluksista peräisin olevien muoviroskien vähentämiseksi toteutettavat toimenpiteet, kuten aluksilla syntyvää jätettä koskevan kertamaksun käyttöönotto.
- Kadonneiden kalastusvälineiden raportointivelvollisuuksien tehostaminen sekä virkistyskalastuksessa käytettävien kalastusvälineiden merkintä- ja valvontavelvollisuudet.

⁵³ https://ec.europa.eu/info/publications/circular-economy-plastics-insights-research-and-innovation-inform-policy-and-funding-decisions_en

⁵⁴ 2018/0172 (COD). Alustavaan poliittiseen yhteisymmärrykseen päästiin 19. joulukuuta 2018. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6867_en.htm

⁵⁵ COM(2018) 368 final 2018/0193 (COD)

⁵⁶ Muoviset aterimet, lautaset, juomasekoittimet, ilmapallojen varret, pillit, solupolystyreenistä valmistetut elintarvike- ja juomapakkaukset sekä juomakupit ja muoviset vanupuikot.

⁵⁷ Hygieniatuotteet, kosteuspyyhkeet, juomakupit ja suodattimilla varustetut tupakkatuotteet.

3 KIERTOTALOUTEEN SIIRTYMISEN NOPEUTTAMINEN

3.1 Innovaatiot ja investoinnit

Kiertotalouteen siirtymisen nopeuttamiseksi on investoitava⁵⁸ innovointiin ja tarjottava tukea teollisuuspuolel mukauttamiseen. Komissio on vuosina 2016–2020 tehostanut toimia kumpaankin suuntaan, ja kiertotalouteen siirtymiseen on käytetty julkista rahoitusta **yhteensä yli 10 miljardia euroa**. Siihen sisältyy muun muassa

- 1,4 miljardia euroa Horisontti 2020 -ohjelmasta vuoteen 2018 saakka (muun muassa kestävä prosessiteollisuuden, jätehuollon ja resurssien hallinnan, suljetun kierron valmistusjärjestelmien tai kiertotalouden aloille). Tästä summasta 350 miljoonaa euroa osoitetaan toimiin, joilla muoveja muokataan kiertotalouden mukaisiksi. Komissio on julkaissut luettelon⁵⁹ kiertotalouden kannalta merkityksellisistä hankkeista, joita on rahoitettu Horisontti 2020 -ohjelmasta vuosina 2016–2018.
- Vähintään 7,1 miljardia euroa koheesiopolitiikan määrärahoista (1,8 miljardia euroa ekoinnovaatiivisten teknologioiden käyttöönoton edistämiseen pk-yrityksissä ja 5,3 miljardia euroa EU:n jätelainsäädännön täytäntöönpanon tukemiseen); lisäksi älykkään erikoistumisen strategioiden kautta on saatavilla huomattavasti tukea markkinavetoiseen innovointiin ja käyttöönottoon.
- 2,1 miljardia euroa rahoitusjärjestelyjen, kuten Euroopan strategisten investointien rahaston ja InnovFin-järjestelmän, kautta.
- Vähintään 100 miljoonaa euroa investoituna Life-ohjelman kautta yli 80 hankkeeseen, joilla edistetään kiertotaloutta.

Lisäinvestointien kannustamiseksi kiertotalouden rahoitustukifoorumi on esittänyt suosituksia⁶⁰ kiertotalouden hankkeiden rahoituskelpoisuuden parantamisesta, rahoitustoimien koordinoinnista ja hyvien käytäntöjen jakamisesta⁶¹. Foorumi työskentelee yhdessä Euroopan investointipankin kanssa tarjotakseen rahoitustukea ja hyödyntääkseen synergioita kestävä kasvun rahoitusta koskevan toimintasuunnitelman⁶² kanssa.

Kiertotalouteen siirtymisen rahoittamisen ohella komissio on käsitellyt myös sääntelyyn liittyviä esteitä, jotka voivat vaikeuttaa kiertotalouden mukaista innovointia, vuonna 2016 kokeiluna käynnistetyillä kahdella innovaatioprosessilla⁶³. Näistä kahdesta kokeilusopimuksesta saatujen kokemusten pohjalta komissio aikoo nyt testata lähestymistapaa muilla aloilla.

Kiertotalouden olisi pysyttävä koheesiopolitiikan tukipylväänä ohjelmakaudella 2021–2027. Uutta Euroopan aluekehitysrahastoa ja koheesiorahastoa koskevassa komission ehdotuksessa⁶⁴ kiertotalous määritellään yhdeksi painopisteeksi ympäristöystävällisempään ja älykkäämpään Eurooppaan tähtäävissä EU:n toimissa, ja sen ulkopuolelle jätetään

⁵⁸ Investointivajeen arvioidaan olevan 320 miljardia euroa vuoteen 2025 mennessä raportin *Achieving Growth Within* mukaan (SYSTEMIQ yhteistyössä Ellen MacArthur -säätiön kanssa).

⁵⁹ <https://ec.europa.eu/research/environment/index.cfm?pg=output&pubs=thematic>

⁶⁰ https://ec.europa.eu/info/publications/accelerating-transition-circular-economy_en

⁶¹ <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=3517>

⁶² COM(2018) 97.

⁶³ Kyseiset kaksi sopimusta koskevat anaerobisen kalvotekniikan hyödyntämistä jäteveden uudelleenkäytössä maataloudessa sekä käytöstä poistettujen käyttövoima-akkujen uudelleenkäyttöä energiavarastona. https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/law-and-regulations/innovation-friendly-legislation/identifying-barriers_fi

⁶⁴ COM(2018) 372 final – 2018/0197 (COD).

kaatopaikkoihin ja jätejäämien käsittelylaitoksiin tehtävät investoinnit jätehierarkian mukaisesti.

3.2 Sidosryhmien vahva sitoutuminen

Sidosryhmien sitoutuminen on olennaista kiertotalouteen siirtymisessä. Toimintasuunnitelman systeminen lähestymistapa antaa viranomaisille, talouden toimijoille ja kansalaisyhteiskunnalle toisinnettavissa olevat puitteet kumppanuuksien edistämiseksi eri alojen välillä ja arvoketjuissa.

EU:n toimet ovat herättäneet jäsenvaltioissa keskustelua kiertotaloudesta, ja useimmat jäsenvaltiot ovat hyväksyneet tai ovat parhaillaan hyväksymässä kansallisia strategioita kiertotalouteen siirtymiseksi. Puitteet toisinnetaan usein alueellisella ja paikallisella tasolla, ja ne tuovat kiertotalouden lähemmäksi kansalaisia ja yrityksiä. Komission rooli systemisen lähestymistavan edistämisessä ja kiertotalouden sisällyttämisessä eurooppalaisiin ja kansainvälisiin toimintasuunnitelmiin tunnustettiin myös vuoden 2019 Maailman talousfoorumissa, jossa komissio sai kiertotalouspalkinnon (The Circulars Award)⁶⁵ julkisen sektorin luokassa.

Euroopan kiertotalouden sidosryhmäfoorumi kokoaa yhteen useita kiertotaloutta käsitteleviä verkostoja ja aloitteita. Se toimii julkisen ja yksityisen sektorin parhaiden käytäntöjen levittäjänä. Ensimmäisenä toiminta vuotensa 66 aikana foorumi keräsi yli 300 esimerkkiä erilaisista parhaista käytännöistä, strategioista ja raporteista sekä levitti niitä.

Sidosryhmät ohjaavat kiertotalouteen siirtymistä eri aloilla. Teollisuuden sitoutumisen seurauksena on esimerkiksi hyväksytty rakennus- ja purkujätteitä koskeva EU:n pöytäkirja ja ohjeita⁶⁷, joiden lopullisena tavoitteena on lisätä luottamusta jätehuoltoprosessiin ja kierrätettyjen materiaalien laatuun alalla. Yritykset ovat lisäksi sitoutuneet parantamaan rakennusten resurssitehokkuutta ja testaavat eri puolilla Eurooppaa yli 130 hankkeessa Level(s)-menetelmää⁶⁸, joka on ensimmäinen rakennusalan kestävyyttä mittaava indikaattorikehys.

Elintarvikealan arvoketjussa julkisen ja yksityisen sektorin keskeiset toimijat tekevät vastaavasti yhteistyötä EU:n ruokahävikki- ja ruokajätefoorumissa jouduttaakseen EU:n edistymistä kohti kestäväen kehityksen tavoitetta, joka koskee henkeä kohti syntyvän elintarvikejätteen määrän puolittamista vuoteen 2030 mennessä. Komissio on foorumin ansiosta edennyt merkittävästi elintarvikejätteen syntymistä ehkäisevien toimien täytäntöönpanossa, muun muassa suuntaviivojen laatimisessa elintarvikkeiden lahjoittamisen helpottamiseksi, elintarvikejätteen mittaumenetelmän kehittämisessä ja päiväysmerkintäkäytäntöjen parantamisessa.

Sidosryhmät edistävät kiertotalouteen siirtymistä myös Euroopan ulkopuolella. Eurooppalaiset yritykset osallistuvat säännöllisesti kiertotaloutta edistäviin yhteisiin toimiin⁶⁹, joilla lujitetaan Euroopan toimielinten, kansalaisjärjestöjen, yritysten ja asiaankuuluvien sidosryhmien välisiä siteitä kolmansissa maissa.

⁶⁵ <https://thecirculars.org/our-finalists>

⁶⁶ https://circulareconomy.europa.eu/platform/sites/default/files/ecesp_annual_report_2018.pdf

⁶⁷ https://ec.europa.eu/growth/content/eu-construction-and-demolition-waste-protocol-0_en

⁶⁸ <http://ec.europa.eu/environment/eussd/buildings.htm>

⁶⁹ Kiertotaloutta edistävät toimet Chilessä ja Kiinassa (2016), Etelä-Afrikassa ja Kolumbiassa (2017), Japanissa, Indonesiassa ja Intiassa (2018).

4 AVOIMET HAASTEET

Kiertotalous on nykyisin laaja-alainen ja peruuttamattoman maailmanlaajuinen suuntaus. On kuitenkin tehtävä vielä paljon, jotta toimintaa voidaan laajentaa EU:n tasolla ja maailmanlaajuisesti, kierto voidaan saattaa täysin kuntoon ja sen EU:n yrityksille tarjoamaa kilpailuetua voidaan hyödyntää. Vuorovaikutus sidosryhmien kanssa osoittaa, että aloja, jotka eivät kuulu toimintasuunnitelman piiriin, voitaisiin tutkia kiertotalousohjelman täydentämiseksi.

Jos EU haluaa säilyttää johtoasemansa kiertotalouden periaatteiden mukaisten tuotteiden ja palvelujen suunnittelussa ja tuotannossa sekä parantaa kuluttajien mahdollisuuksia omaksua entistä kestävämpiä elintapoja, tarvitaan uusia toimia. Kuten pohdinta-asiakirjassa Kohti kestävä Eurooppaa vuoteen 2030⁷⁰ mennessä ehdotettiin, kiertotalouden olisi oltava EU:n teollisuusstrategian selkäranka. Se mahdollistaisi kiertotalouden soveltamisen uusilla alueilla ja aloilla. Tuotteiden elinkaariarvioinneista olisi tultava arkipäivää ja ekosunnittelukehystä olisi laajennettava niin paljon kuin mahdollista. Kemikaaleihin, myrkyttömään ympäristöön, ympäristömerkintöihin, ekoinnovaatioihin, kriittisiin raaka-aineisiin ja lannoitteisiin liittyvää työtä olisi nopeutettava, jos EU haluaa saada kaiken hyödyn siirtymisestä kiertotalouteen. Julkisen sektorin olisi myös kestävien julkisten hankintojen avulla parannettava kuluttajien mahdollisuuksia tehdä perusteltuja valintoja.

Jäsenvaltioiden, erityisesti niiden alueiden, joilla on riski jäädä jälkeen vuotta 2020 koskevista kierrätystavoitteista tai joiden tilanne on erityisen haastava⁷¹, sekä yritysten on komission tuella lisättävä pyrkimyksiään panna täytäntöön tarkistettu jätelainsäädäntö ja kehittää uusioraaka-aineiden markkinat. Tavoitteena on varmistaa, että materiaalit, jotka siirtyvät takaisin talouteen, ovat kustannustehokkaita sekä kansalaisille ja ympäristölle turvallisia.

EU:n olisi myös jatkettava tutkimuksen, innovoinnin ja investointien tukemista toimintasuunnitelmassa nimetyillä painopistealoilla⁷². EU:n strategiaa muoveista kiertotaloudessa voitaisiin käyttää esimerkkinä monilla muilla aloilla, joiden ympäristövaikutukset ovat suuria ja joilla on kiertotalouteen liittyvää potentiaalia, kuten tietotekniikan, elektroniikan, liikkuvuuden, rakennetun ympäristön, kaivosteollisuuden aloilla tai huonekalu-, elintarvike-, juoma- tai tekstiilialoilla, ja niillä voitaisiin hyödyntää samantyyppistä kokonaisvaltaista lähestymistapaa kiertotalouteen siirtymiseksi. Näillä aloilla ei ole vielä täysimääräisesti hyödynnetty EU:n sisämarkkinoiden mahdollisuuksia⁷³.

Hiljattain päivitetyn biotalousstrategian⁷⁴ ja tarkistettujen uusiutuvan energian puitteiden⁷⁵ täytäntöönpano on seuraava askel, kun siirrytään käyttämään luonnonvaroja kiertotalouden mukaisesti ekologiset rajoitukset huomioon ottaen ja hidastaen samalla biologisen monimuotoisuuden vähenemistä.

Kuten asiakirjassa ”Eurooppalainen visio kukoistavasta, nykyaikaisesta, kilpailukykyisestä ja ilmastoneutraalista taloudesta vuoteen 2050 mennessä”⁷⁶ todettiin, kiertotalouteen ja ilmastoneutraaliin talouteen olisi siirryttävä yhtä aikaa vahvan teollisen kunnianhimon

⁷⁰ COM(2019) 22.

⁷¹ Kiertotalouden kehittämisen nopeuttamiseksi olisi erityistä huomiota kiinnitettävä myös sellaisiin alueisiin, joiden erityispiirteet aiheuttavat merkittäviä ympäristö- ja resurssihaasteita. Esimerkkinä voidaan mainita saarten tai EU:n syrjäisimpien alueiden jätehuolto.

⁷² Muovit, elintarvikejäte, kriittiset raaka-aineet, rakentaminen ja purkaminen, biomassa ja biopohjaiset tuotteet.

⁷³ COM(2018) 772.

⁷⁴ COM(2018) 673 final.

⁷⁵ Direktiivi 2018/2001 uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä, EUVL L 328, 21.12.2018, s. 82.

⁷⁶ COM(2018) 773 final.

pohjalta ja samalla olisi hyödynnettävä EU:n yritysten edelläkävijän asemaa näillä aloilla⁷⁷. Uusilla kiertotalouden mukaisilla liiketoimintamalleilla, kierrätyksellä, energia- ja materiaalitehokkuudella ja uusilla kulutusmalleilla on merkittävää potentiaalia maapallon kasvihuonekaasupäästöjen leikkaamiseksi. Tämän yhteisen lähestymistavan edistäminen yrityksissä – myös pk-yrityksissä – ja yhteisöissä voi samalla vähentää tuotantokustannuksia ja tukea uusia yritysten välisiä vuorovaikutustapoja, kuten teollista symbioosia. Lisäksi raaka-aineiden (erityisesti kriittisten raaka-aineiden) kiertotalouden mukainen ja kestävä hankinta, käyttö ja käsittely on olennaista, kun pyritään varmistamaan tarvittava toimitusvarmuus, tasapuoliset toimintaedellytykset suhteessa teollisiin kilpailijoihin sekä EU:n maailmanlaajuinen johtoasema keskeisten mahdollistavien ja vähähiilisten teknologioiden tuotannossa.

Tekoälyn ja digitalisoinnin⁷⁸ avulla voidaan optimoida energian ja resurssien käyttö ja tarjota tietoa kiertotalouden liiketoimintamallien ja vastuullisten kulutusvalintojen tueksi. Digitaalisella kiertotaloudella on kuitenkin oltava positiivinen nettovaikutus resursseihin, ja sen yhteydessä on käsiteltävä kestävänsä kehityksen vastaisten kulutustapojen edistämiseen liittyvän riskin lisäksi merkittäviä haasteita, kuten älykkäiden tuotteiden kestävyys heikkenemistä ja yritysten arkaluonteisten tietojen turvallisuuden vaarantamista.

Kiertotalouteen siirtyminen vahvistaa ennen muuta sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta sekä edistää terveys- ja turvallisuusvaatimukset täyttävien työpaikkojen tasapainoista jakautumista ja mahdollistaa näin oikeudenmukaisen ja kestävänsä kasvun.

5 PÄÄTELMÄT

Kiertotaloutta koskevan toimintasuunnitelman täytäntöönpano on nopeuttanut siirtymistä kiertotalouteen Euroopassa. Lisäksi vahvempi yhteinen näkemys kiertotaloudesta voi vain tehostaa käynnissä olevia EU:n teollisuuspohjan uudenaikaistamistoimia maailmanlaajuisen kilpailukyvyn varmistamiseksi sekä EU:n luonnonpääoman säilyttämiseksi ja palauttamiseksi.

Nämä seikat ja tässä kertomuksessa esitellyt toimintasuunnitelman onnistuneet toimet voivat auttaa ja ohjata Euroopan unionin toimielinten, jäsenvaltioiden, yritysten ja työmarkkinaosapuolten tulevaa työtä.

⁷⁷ Investoimme älykkääseen, innovatiiviseen ja kestävänsä teollisuuteen. Uudistettu EU:n teollisuuspoliittinen strategia, COM(2017) 479.

⁷⁸ Digitaalisten sisämarkkinoiden strategia Euroopalle, COM(2015) 192 final.